PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Kirjoituspuikot kertovat luku-taidon historiasta

Luku- ja kirjoitustaidon etenemisestä keskiajan Suomessa kertovat muun muassa Turun arkeologisissa kaivauksissa löytyneet kirjoituspuikot.

JARI NIEMINEN/ABOA VETUS & ARS NOVA

Keskiaikaisia kirjoituspuikkoja Ahvenanmaalta.

Vahatauluja Elblagista Puolasta.

Kirjoituspuikkoja ja vahatauluja, joille keskiajalla kirjoitettiin, on esillä parhaillaan Aboa Vetus & Ars Nova -museossa Turussa.

Kävijä pääsee perehtymään siihen, miten kirjat ja asiakirjat ovat menneinä aikoina syntyneet. Esillä on runsaasti myös muistiinpanojen tekemiseen liittyvää historiaa.

Kirjain kerrallaan – lukemisen ja kirjoittamisen jäljet -näyttely painottuu keskiaikaan ja uuden ajan alkuun. Lisäksi se valottaa luku- ja kirjoitustaidon vaiheita 1800-luvulle saakka.

Keskiajalla ja pitkään sen jälkeenkin luku- ja kirjoitustaitoinen osa kansasta erottautui tavallisesta kansasta. Vasta kirkon järjestämä kansanopetus kiertokouluineen ja kansakoululaitoksen perustaminen 1800-luvun loppupuolella saivat luku- ja kirjoitustaidon leviämään laajasti.

Vaikka näyttely kertookin varhaisen sivistyneistön kirjallisesta kulttuurista, se pohtii myös, missä kaikissa yhteyksissä kirjoitus, muistiinpanot ja merkinnät ovat olleet arjessa mukana.

Muistiinpanot ja väliaikaiset merkinnät ovat jättäneet häviävästä luonteestaan huolimatta paljon jälkiä. Näitä ovat muun muassa keskiaikaisten kauppiaiden vahataulut merkintöineen tai koululaisten käyttämät kirjoituspuikot.

Mehiläisvahataulut ja kirjoituspuikot ovat varhaisimpia edeltäjiä rihvelitauluille ja kivipuikoille, paperilehtiöille ja kynille, ja lopulta tablettitietokoneille ja näppäilypuikoille.

Perustuu Harjulan tutkimuksiin

Kirjain kerrallaan -näyttely perustuu pitkälti dosentti **Janne Harjulan** Turun yliopistossa tekemään arkeologiseen tutkimustyöhön.

Näyttelyn esineistössä on Turun arkeologisilta kaivauksilta tehtyjä löytöjä sekä muista suomalaisista, pohjoismaisista ja keskieurooppalaisista kokoelmista lainattua materiaalia.

Kirjansivujen pergamenttia tai paperia ei vitriineissä juuri nähdä. Sen sijaan kirjansolkia ja -heloja on esillä runsaasti. Omistusmerkkeinä toimineet puumerkit, joita on esineissä, rakennuksissa ja kirjojen marginaaleissa, kertovat omia tarinoitaan tekijöistä, ajankohdasta ja käytetystä kielestä.

Näyttelyssä on **Riikka Soinisen** piirroskuvitus. Se sijoittaa esineet alkuperäiseen käyttöyhteyteensä. Piirrosten tapahtumat valottavat hetkiä kirjallistumisen historiasta keskiajalta aina 1800-luvulle asti.

Kökarin luostarista peräisin oleva kirjanhela nykyaikaisen kirjan nurkalla.

Keskiajan koulupojan elämään voi kurkistaa näyttelyyn sijoitetussa luokkahuoneessa, jossa vahataulujen ja kirjoituspuikkojen kopiot ovat kävijöiden käytössä.

MT

Kirjain kerrallaan - lukemisen ja kirjoittamisen jäljet -näyttely Aboa Vetus & Ars Nova -museossa Turussa, Itäinen Rantakatu 4-6, 15.2. asti. www.aboavetusarsnova.fi

KALAJUTTU

Merisavun alla, osa 2

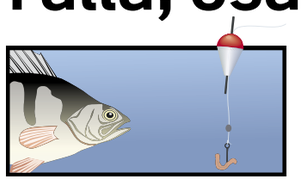

”Onko sinun taas pakko”, sanoo äiti, kun näkee isällä viinapullon. Katselen mökin ikkunasta, kuinka isä lähtee soutamaan kohti murtajaa. Sen ei tarvitse vilkuilla olan yli, vene vie oikeaan suuntaan.

Kanto-Jaako toi kalansaaliinsa Iijokivartta ylös lohikellareille, joita oli kolme: Tervon kellari Iin siltojen lähellä Kruununsaarta vastapäätä, Liedeksen kellari kirkon rannassa ja Kurttilan kellari Ellalan törmällä. Enää niitä ei ole ainuttakaan. Eikä kunnollista kalaa tahdo saada, jos ei itse pyydä tai osta suoraan kalastajalta. Ennen kellarilta sai tuoretta kalaa joka päivä. Nyt vakuumiin pakattu norjalainen kassilohi haisee ja joutaa usein suoraan roskiin.

Lapsena kalakellari oli ihmeellinen paikka. Kun rupesimme poikien kanssa pyytämään mateita maaliskuussa Kestilän möljän kohdalta Simakan ja Leppisaaren paikkeilta, haimme syötit Kurttilan kellarilta. Nahkiaisilla mateita sai parhaiten. Kellarilta ostettiin myös maivoja ja lohen ruotoja, joista tuli hyvä keitto. Kun laitoin tyttäreni myöhemmin hakemaan kaupasta lohen ruotoja, hänelle naurettiin.

Ihmettelimme, miten Jaako aina pääsi mökilleen, kun se joskus löydettiin moottoriveneensä pohjalta sammuneena. Isä sanoi, että Jaakolla oli viisas vene. Ellalannivan voimakkaasta koskesta ei moni äkkinäinen seilannut selvänäkään. Eikä meidän salmeenkaan osannut, jos ei tiennyt, kuinka kauas kiviriutta ulottui Ronttia kohti. Ja vielä piti aavistaa se iso kivi keskellä jokea ja Karhun rantaan uponnut proomu.

60-luvun alkupuolella melkein kaikilla oli keskimoottorivene. Isän moottoriveneen ja kokuveneen oli tehnyt Kinnu-Petteri, jonka verstas oli kirkon rannassa aivan Liedeksen kalakellarin vieressä. Kumpaakaan rakennusta ei enää ole.

Verstaan paikalla on valkoinen kirjasto tukkimassa perinteisen jokinäkymän, ja kalakellarin tilalla on seurakuntakeskus ajamassa samaa asiaa. Kinnu-Petterin tekemät veneet olivat ensiluokkaisia, eikä niitä saanut väkisinkään kaadetuksi.

Jos aikoo ostaa tuoretta kalaa, sitä pitää mennä hakemaan Iijoen pohjoispuolelle nelostien varren kalakauppaan. Siinä oli ennen savipaja. Nyt turistit saavat lohifileensä ja nahkiaisensa mukaan yhtä nopeasti kuin ennen savesta poltetut kukkopillit.

Kirkonkylässä ei tarvitse poiketa enää edes vanhaa haminaa ihailemassa. Sekin tosin näyttää paremmalta Iin silloilta katsottuna kuin paikan päältä.

Koko Iissä ei ole enää näkyvissä merkkejä entisestä kalastuskulttuurista tai uitosta. Juho Vesaisen patsas tähyilee kirkkorannan yli, mutta näkymä on estetty. Rannassa ei enää korjata keväisin veneitä. Entinen telakka-alue on jäänyt asfaltin alle.

Alempana kirjaston alueella uittopatsas kuvaa menneitä työn sankareita. Ylempänä on Raasakan voimalaitos, joka lopullisesti torppasi kalojen nousun Iijoen yläjuoksulle.

Kunnanlääkäri ja apteekkari ajelivat vanerisella pikaliipparilla. Oli niitä muutamalla muullakin. Ne tunsi äänestä ja siitä, miten keula nousi plaaniin. Kunnanlääkäri piti vauhdista ja siihen kelpasi auto tai vene. Kerran se törmäsi Karhun edustalla pölliin niin, että perämoottori irtosi ja putosi jokeen. Isä kävi naaraamassa sen ylös.

Pikaliippareilla kaahaavat olivat yleensä virvelimiehiä. Sellaisilla veneillä ei olisi uskaltanut Karhunlettoa edemmäs. Leton karikoilta ja Kutin edustalta tosin sai hyvin uistimella siikaa, taimenta ja lohta.

Joskus illalla, kun sääsket inisivät ja kesämökin tuvasta kuului vaimeaa puheensorinaa, kantautui saaren takaa tuttu moottorin puksutus: Kanto-Jaakon Albin tai isän Wickström. Siihen oli turvallista nukahtaa.

Kun Kanto-Jaako kuoli, vaajat katosivat taivaanrannasta ja rysävärkit kuivuivat ja hapertuivat rannalla. Keskimoottoriveneetkin hävisivät. Isä rupesi pyytämään siikaa Kutin takaa avomereltä. Isän kalakaverit luovuttivat yksi kerrallaan, mutta isä jatkoi sinnikkäästi. Iän myötä pyyntimatka lyheni Kutin vesille. Kun muutimme kirkolle, keskimoottorivene vaihtui lasikuituveneeseen ja kalan suolaaminen pakastearkkuun. (Jatkuu)

KIMMO LAITINEN
Kurikka

Tapahtumat

VYR.FI
VILJA-ALAN YHTEISTYÖRYHMÄ

Viljelijäseminaari Hämeenlinnassa

Järjestäjänä Vilja-alan yhteistyöryhmä

Aika: torstaina 30.1.2014 klo 10–16
Paikka: Vankanlähde 9, C-rakennus, Hämeenlinna

OHJELMA

9.00 **Tervetulokahvit ja tutustuminen näyttelyosastoihin**

10.00 **CAP-uudistus loppusuoralla**
Juha Palonen, maa- ja metsätalousministeriö

Ajankohtaisia näkymiä viljamarkkinoilla 2014/15
Tapani Yrjölä, Pellervon taloustutkimus PTT

”Markkinariskien hallinta tulevalla vuosikymmenellä – miksi ja miten varautua?”
Jussi Nurkka, ProAgria Etelä-Suomi

Näkökulmia kasvinviljelyn talouteen
Samuel Jussila, ProAgria Etelä-Suomi

Viljelijän kommenttipuheenvuoro
Erik Brinkas

Miten hometoksiinit hallintaan?
Sari Peltonen, ProAgria Keskusten Liitto

12.40 **Lounas ja tutustumismahdollisuus näyttelyosastoihin**

13.50 **Integroidun kasvinsuojelun menetelmät käyttöön**
Pauliina Laitinen, Tukes

Kokemuksia integroidusta kasvinsuojelusta viljatiloilla
Marja Jalli, MTT

Piristystä viljelykiertoon öljykasveista
Petri Lintukangas, Rapsi & rypsi -projekti

Peruskaurasta paremmaksi
Jaakko Laurinen, Raisioagro Oy

Kylvösiemenessä kaiken alku
Jukka Peltola, MTK

15.45 **Yhteenveto ja tilaisuuden päätös**

Tilaisuuteen on vapaa pääsy ja tarjoilu maksuton, ilmoittautuminen vaaditaan. Ilmoittautuminen 23.1.2014 mennessä: **www.vyr.fi** tai numeroon 040–8266 726.
Lisätietoja seminaarista: **www.vyr.fi**

ENERGIAA MYRSKYN VARALLE
Tervetuloa energiapäiville to-pe 16.-17.1.

Teemapäivillä esittelyssä:
- Aggregaatit
- Öljysäiliöt
- Aurinkopaneelit - **UUTUUS**
- Pientuulivoimalat - **UUTUUS**
  - **Tehtaanedustaja esittelee Koneskon Tuge 10 kW tuuliturbiinin**

NYT UUTTA! Laadukkaat italialaiset Mosa-aggregaatit ensiesittelyssä. Hinnat alk. **GE3200H 795 € (sis. alv. 24 %)**

PUUNKORJUUSEEN JA -KÄSITTELYYN

TYÖNÄYTÖS

Markkinoiden nopeimmat klapikoneet! **Pilkemaster-työnäytös kello 10 - 15**
Esittelyssä myös **Sami** juonto- ja puukourat, hydraulihalkaisijat, **Patruuna** metsäperävaunut ja kuormaimet sekä **Echo** moottorisahat

Makkaratarjoilu klo 10 alkaen

PILKEMASTER EVO · Junkkari Patruuna · SAMI · LG Life's Good · HONDA The Power of Dreams · ELKOPLAST

TURUN KONEKESKUS
RUOPANKATU 8, TURKU
AVOINNA ARK. 8-17, LA 9-14
PUH. 050 349 8871
WWW.TURUNKONEKESKUS.FI

TYÖNÄYTÖS
KANNONNOSTO JA ENERGIAPUUN KORJUUNÄYTÖS
Askolassa 17-18.1 klo 12-17 os. Petettyjentie 20, Askola.
Opastus Särkijärventieltä. Alustakoneena Doosan DX 160 HLC-3 Bitemaster kantopilkkuri, Kymppikoura giljotiini, Sammoonin työvalot.
Lisätiedot: Teemu Anttila 040-5137564, Tapio Lampinen 0400-405945, Petri Höst 050-5595244

Erotu värillä!

Kysy lisää 020 413 2321
MAASEUDUN TULEVAISUUS

VALTRA
Individually Yours

VAIHTOKONEPÄIVÄT SUOLAHDESSA
pe 17.1. klo 9-15, os. Valmetinkatu 2
Nyt lähtee vaihtokoneet edullisesti!

MERKKI	VM	ML	TEHO	HINTA sis. alv 24 %	MYYJÄ
Belarus 952.3	06	3637	90	22 500	Pekka Oja
Case 155 Puma ek	09	1500	155	72 800	Pekka Oja
Case 225 Puma ek	11	2400	251	139 000	Pekka Oja
JD 6430 kourak.	09	1800	121	61 500	Pekka Oja
JD 6910 AQ2 ek	00	7400	186	46 600	Markku Järvinen
JD 3040	81	9750	100	11 300	Aki Pellinen
MF 4455	05	2300	101	29 800	Markku Järvinen
NH TS115 ek	00	8300	115	29 900	Markku Järvinen
NH TSA110 ek	04	5020	125	40 900	Aki Pellinen
Valtra 6850 HTT ek	05	5000	125	55 000	Pekka Oja
Valtra 6850 HTT ek	01	7600	120	39 900	Markku Järvinen
Valtra 800 ek	00	9300	80	23 900	Markku Järvinen
Valtra 8050	03	6800	120	41 500	Markku Järvinen
Valtra 8150 HT ek	04	7040	125	46 400	Aki Pellinen
Valtra A92	10	1350	101	34 600	Aki Pellinen
Valtra A92 ek	10	3155	100	37 400	Aki Pellinen
Valtra A95 ek	05	7800	98	28 800	Markku Järvinen
Valtra N92 ek	08	2300	101	50 900	Pekka Oja
Valtra N141 A ek	08	5400	160	62 500	Markku Järvinen
Valtra N142 Direct ek	10	2300	160	73 900	Aki Pellinen
Valtra N142 Direct ek	10	2000	160	79 900	Pekka Oja
Valtra N163 Versu ek	13	1500	171	110 000	Pekka Oja
Valtra T120 ek	03	6793	120	44 800	Markku Järvinen
Valmet 702-2S	78	6300	90	6 000	Pekka Oja
Valmet 903	81	7277	94	12 500	Markku Järvinen

Tervetuloa! Kysy myös tulossa olevista traktoreista!

Valtra-myyjät, AGCO Suomi Oy
Markku Järvinen, 040 579 0951
Aki Pellinen, 0400 344 045, Pekka Oja, 0400 541 236

Ostetaan

Ostetaan
koneita

Ostetaan pakettikuivaamo terässiilostolla pois siirrettäväksi. Myös pyöreät lisäsiilot, kaikenkokoiset kiinnostaa. Alue koko Suomi. P. 040 5364672.

Ostamme käteisellä: M-B, Man, Volvo, Scania, ym. k-autot ja moottorit. Euro-Teli Oy, Hki, p. 0400-646200, 0500-659678.

PUIMUREITA: Massey Ferguson, John Deere, Fahr, Volvo, Claas ja Sampo 500 ja 580. Myös korjattavaksi. P. 040 8765516.

Paalisilppuri pikkupaaleille traktorikäyttöinen sekä Majorin 38” vanteet. P. 0400 654974, iltaisin.

URSUS tai ZETOR TRAKTOREITA kuormaajalla tai ilman. Kaikenkuntoiset käy. 040 8765516.

KIVIKARHU, Kivi-Pekka tai vast. P. 050 4095946.

Klapikone. P. 044 9600251.

Traktori Fiat Piccola, ehjä tai epäk., nouto P. 0500 343515.

TRAKTORI VALMET 05-, 65- tai 100-sarja. koneraitti@luukku.com P. 040 5083211.

Epäkuntoinen traktori vm. 1990-2010, nouto. P. 0500 343515.

MF 565 tai 575 siisti ja hyvillä renkailla, alv 0%, 050 3093810.

Elho 1500 tai 1800 pyöröpaalisilppuri. P. 040 5669472.

Hyväkuntoinen viljankuorimakone. P. 0400 698953.

Ostetaan
maa- ja metsätalous-tuotteita

Latokuivattua pikkupaaliheinää hevosille. Suurempi määrä, 400-3000 paalia. Vihreitä ja pölyttömiä. P. 046 8511402.

Ostetaan
eläimiä

OSTAMME TEURAAKSI nautaa, karitsaa, lammasta, hevosta. ELÄINVÄLITYS RAHTIPALVELUA TUOTTAJILLE: eläinkuljetukset, teurastukset, paloittelu. Alueena koko Suomi.
Hartolan toimipiste puh. 040 5796381
Ylitornion toimipiste puh. 0400 510331
pekka.karhu@karjanhankinta.fi
www.karjanhankinta.fi

Lypsyssä olevia lehmiä tai poikivia hiehoja. P. 050 5211655.

Ostetaan
kiinteistöjä

Myy kiinteistösi, maa-/hevostilasi, kartanosi, yrityksesi yms venäläisille! Jatkuva kova kysyntä, joten tarjoa rohkeasti myyntiin. 044 4440418 / Sarmisto. JYA Housing LKV, Pakilantie 71, Helsinki, www.jya.fi

Maatila tai omakotitalo max 30 min Jyväskylästä. Kaikenkuntoiset ja -kokoiset huom. P. 0440 666390.

Koneet ja tarvikkeet

Myydään
maatalouskoneita

PICHON

Kiertueella mukana:
- **Pichon** 15,7 m³ imupainevaunu (pumppukuormain ja kiekkomultain)
- **Pichon** M 12 m³ kuivalantavaunu
- Asiantuntijat paikalla

Sinkitty Pichon - kestävää laatua! Tule tutustumaan ja tekemään kaupat.

28.1. **Seinäjoki,** Hautomonkatu 2 K-maatalous Tervahauta
29.1. **Kokkola,** Kosilankatu 3 K-maatalous Koskela
30.1. **Oulu,** Tikkasentie 4 K- maatalous Tolonen
5.2. **Kuopio,** Tietäjäntie 1 K-maatalous Heiskanen
7.2. **Loimaa,** Niinijoentie 860 Dometal Oy esittelyhalli

Kysy tarkemmin K-maatalouden työkonemyyjältäsi.

www.k-maatalous.fi K-MAATALOUS

MYYTÄVÄNÄ Imukokoojavaunu
I-35 vetävä malli 1997. Peruskunnostettu, huollettu, maalattu, kuin uusi. P. 045 1549772.

JF ST 12000 lantavaunu vm. -01/02, eritt. siisti. 040 5669472.

Tume 2,5 m kylvökone laahattava. Kyntöaurat Överum, sarkaaurat, puoliautom., kuorimilla. 380 äes. Myrkkyruisku, testaamaton. P. 040 8670532.

Sokerijuurikkaan kylvökone Tume Combi Master, hyväkuntoinen, 8-rivinen. P. 050 4242175.

Prosilva 910 vm. -06, Valmet 941.1 vm. -08, John Deere 1110 D vm. -05. P. 0500 331835.

Juurikk.kylvökone Tume 7 + 7 kylvöyks., käyt. 60 ha. 0400 419000.

Kipa paalikärry vm. -13, uusi, käyttämätön. P. 050 5225449.